

Zondaggroep I,

1 april 1962

DE ZON

Wanneer wij kijken naar de zon, het grote fornuis dat in de hemel zweeft, dan vragen wij ons wel eens af: Hoe komt het eigenlijk, dat deze zon maar voortdurend licht en kracht geeft en schijnbaar nooit afkoelt? Nu weten de geleerden tegenwoordig van de zon al betrekkelijk veel af. In oude tijden was dit een groot raadsel en het is juist daarom, dat we in de oudheid steeds weer de zonnegod tegenkomen.

De reactie zelf, waarop de zon is gebouwd, zouden wij een soort phoenix-reactie kunnen noemen. Er gebeurt n.l. het volgende; In de kern, onder zeer zware druk, bevinden zich elementen, die voor een groot gedeelte instabiel zijn, waaronder o.m. waterstof in een bepaalde verhouding en deze wordt langzaam maar zeker naar buiten gebracht. Zij krijgt de mogelijkheid tot expansie. Daarbij komt kracht vrij. Deze kracht vergroot de bewegelijkheid van de kleinste delen, waardoor deze spanning naar buiten toe steeds groter wordt. Je zou dus kunnen zeggen, dat naarmate de kernmaterie van de zon dichter naar de buitenkant komt, ze een groter explosief effect krijgt.

De oppervlakte van de zon - als je de temperatuur zou kunnen verdragen - doet betrekkelijk vast aan. Wij hebben hier te maken met iets, dat ook nog niet de gloed heeft, zoals de zon zelf; het is in verhouding wat donkerder. Het is een betrekkelijk gelijkmatige vloer, waarin echter zo nu en dan, zonder kenbare reden, plotseling putten vallen, grote fonteinen omhoog schieten e.d.. Daaromheen vinden we een atmosfeer, die betrekkelijk groot is (de hoogte van de atmosfeer is in vergelijking ongeveer een derde van de diameter) in grote dichtheid. Daarbuiten tot driemaal de eigen diameter van de zon kunnen steekvlammen uitschieten bij deze reacties.

Nu is het normaal zo, dat het gas op een gegeven ogenblik dus in contact komt met de kou. Het geeft zijn overvloedige bestanddelen naar buiten af (wat de mens dan ziet in alpha, beta, gammastralen enz.) als licht, als warmte, maar dan inert geworden en als inert dwarrelt het terug naar de bodem. Daar komt het in actieve materie, die het afstoot. Zo trekt het naar binnen toe. De minder actieve kernen worden samengeperst. Er zijn echter onderweg perioden, waarin o.m. vrije neutronen, vrije protonen, antiprotonen, neutronen, antineutronen enz. optreden, die worden opgenomen, zodat het atoom zelf weer een andere constructie krijgt en weer instabiel wordt, maar dan al onder te grote druk staat. Zo kunnen wij zeggen, dat hetgeen verwerkt is voortdurend terugkeert, terwijl datgene wat kracht in zich heeft naar buiten gaat en op den duur deelneemt aan de atmosfeer.

Nu heeft men vroeger wel eens gezegd: Wanneer de zonnegod toornig is, zien wij de duistere fronsen van zijn voorhoofd. Dat is o.m. in Egypte geweest, en we vinden daar dergelijke regels terug in enkele van de gezangen uit de avonddienst. Dat zijn dan de z.g. zonnevlekken, die door beroet glas (inderdaad ook al in de oudheid) werden waargenomen. Die ontstaan, wanneer er een grote explosie is of een grote implosie. De implosie ontstaat, wanneer b.v. een grote meteor of meteoriet de zonnatmosfeer bereikt met een zo grote snelheid en massa, dat hij doorslaat en doordringt in de vaste materie. Hij zinkt dan a.h.w. onder steeds grotere druk naar de kern toe, maar heeft ondertussen een hoeveelheid materie weggezogen. Zo is een hiaat ontstaan. We zien een grote storm (een soort wervelstorm) in die atmosfeer en wij krijgen dan te maken met betrekkelijk lage vlamverschijnselen, maar altijd van vele tongen. Dat is dan zo iets als het noorderlicht in de protuberans aan de grens van de atmosfeer.

In andere gevallen kan het echter ook gebeuren - en meestal zijn dat ook stukjes van meteoren en meteorieten, die de zon hebben bereikt, zonder helemaal in gas te zijn opgegaan, dat kan n.l. als ze een grote snelheid hebben - dat er een explosie ontstaat. Dat wil zeggen, dat een heel groot gedeelte van de oppervlakte gelijktijdig zijn energie loslaat. En dan schiet er een enorme steekvlam uit. Die steekvlam kan zo groot zijn, dat zij bijna de Mercuriusbaan

haalt. En dat is een hele afstand! Op deze manier ziet u dus, dat er een voortdurende actie en reactie bij de zon is.

Je zou denken, dat die zon dus voortdurend kleine delen afgeeft en kleiner moet worden. Dat is wel waar, maar gelijktijdig krijgt zij van de buitenwereld onnoemlijk veel stof toegevoerd. Een groot deel ervan gaat meteen deel uitmaken van de atmosfeer en zinkt met de z.g. gekoelde gassen weer naar binnen toe. Een ander deel dringt - zoals gezegd - verder door. De massa, die haar toevloeit (gezien haar grote aantrekkingskracht), is over het algemeen meer dan voldoende om haar eigen reacties, dus haar afgifte van energie te compenseren.

Verder moeten wij er rekening mee houden, dat het zonnestelsel als geheel door het heelal heengaat. In dit heelal zijn stromingen te vinden van zeer kleine stukjes en deeltjes materie. Practisch elk element dat u zich kunt voorstellen komt fijn verdeeld wel eens in banen of in wolken voor, dus in het ledig Al. Gebeurt dat, dan merkt zo'n wereld als de uwe daar niets van; die heeft een veel te dichte atmosfeer. Maar bij de zon, worden die gassen omgezet in actieve massa. Het kan dus b.v. gebeuren, wanneer er te veel koolstof of te veel waterstof is, dat de zon daardoor een zeer sterke en grote reactie begint. Valt dat binnen het beheerste, dan krijgen we perioden, waarin de poolkappen practisch weggesmolten zijn. Gaat het boven het beheerste uit, dan krijgen we een niet-stabiele ster (de zon is zelf niet erg stabiel). Ze explodeert en die explosie neemt dan de materie van de planeten, die rond haar zwermen, weer in haar op. Ze wordt nova. Geeft ze daarbij te veel kracht af, doordat een te kleine ster overblijft, dan wordt ze daarna afgekoeld tot een soort planeet zonder zon a.h.w., die door het Al drijft. In andere gevallen kan dus weer terugkeren tot haar normale stervorm en vandaaruit zelfs weer huwen en weer planeten voortbrengen.

Dit is dus de technische kant van de zon. Maar laten we niet vergeten, dat de zon voor de mensen die technische betekenis pas betrekkelijk kort ontwikkeld heeft. Zeker is echter, dat de mensheid van af het begin, dat zij de zon voor het eerst zag, de zon en haar evenbeeld op aarde (het vuur) aanbeden heeft. De meeste mensen weten b.v. niet, dat Jahwe oorspronkelijk in een vlam werd aanbeden. Jahwe of Jehova was oorspronkelijk een zonnegod.

En wanneer wij gaan kijken naar al die andere goden, vinden wij ook daarbij steeds weer zonnegoden of zonnepictogrammen terug. Want de zon is voor deze aarde het leven zelve.

Dat kunt u het best begrijpen, wanneer u zich realiseert, dat hier op deze aarde nooit leven had kunnen ontstaan, als er geen uitbarsting op de zon was geweest. Het was de straling van deze zon, die in een zee met een zeer zware zoutsolutie van bepaalde samenstelling plotseling de vorming van de eerste grote proteïnen mogelijk maakte, van waaruit onder invloed van straling en mutatie (vormende invloeden) de eerste eencellige wezens zich konden ontwikkelen.

Het is de zon, die vandaag aan den dag nog zorgt, dat u voortdurend warmte hebt op deze wereld. Niet alleen dat het zonnewarmte is die de aarde bereikt, want de aarde heeft ook nog eigen warmte, maar bovenal dat het de buitenste lagen van de atmosfeer - en die gaan betrekkelijk ver, die gaan tot ongeveer de helft van de afstand tot de maan - zo sterk activeert, dat deze een uit metalen en edelgassen bestaande laag rond de aarde legt, die sterk reflecterend is tegen vele stralingen en die gelijktijdig de warmte, die eenmaal is binnengedrongen, binnenhoudt. Op deze wijze kan er dus leven op aarde zijn.

De zon is de levengevende kracht en - gezien haar eeuwig principe van uit menselijk standpunt, het voortdurend zichzelf vernieuwen - wel een heel mooi symbool voor de Schepper en de scheppende Kracht. Wanneer wij moeten denken aan de zielekracht, zouden wij ons best een soort zon kunnen voorstellen. Een kracht, die voortdurend uitstraalt, maar toch zichzelf vernieuwt, omdat wat erin is verborgen naar buiten komt, actief wordt en gelijktijdig de rest weer teruggaat om nieuwe activiteit te vinden, nieuwe kracht en hernieuwd uit te barsten.

Zonnen zijn er veel in het Al. Als u naar boven kijkt naar de sterren, dan moet u maar eens opletten hoeveel zonnen er alleen al met het blote oog zichtbaar zijn. Het zijn er al meer dan 10.000. En er zijn er nog veel meer. Al deze zonnen vernieuwen zich op dezelfde wijze. Niet dat ze met precies dezelfde cyclus werken, maar ze hebben alle een soortgelijk systeem, waardoor zij zichzelf vernieuwen en in stand houden. Er bestaan zelfs sterren, die in paren optreden en die als paren elkaar onderling beïnvloeden en daardoor elkaars levensduur nog aanmerkelijk kunnen vergroten.

Als je dat zo ziet, doet het in vele gevallen denken aan een dikke juffer met een schoothondje, want dan zie je een heel kleine, vaak blauwe ster b.v. samen met een rode reus. En de wijze, waarop deze elkaar met straling e.d. onderling beïnvloeden zorgt er weer voor, dat die veel langer kunnen blijven leven. Komen ze eenmaal op een punt, waar hun wegen zich scheiden - en dat gebeurt altijd weer - dan kun je er ook wel zeker van zijn, dat het de rode reus is, die het grootste gedeelte van de materie afgeeft, waaruit eventuele planeten (soms ook kometen of meteoren) worden gevormd.

Er is een voortdurend scheppingsproces aan de gang. Van uit God is de schepping natuurlijk volmaakt, dat weten we, maar steeds wordt er in het Al voor óns nieuw geschapen. En dit nieuw geschapen worden is steeds weer uit deze eigenaardige kracht, die wij zon noemen. Laten we daarom heel rustig voor onszelf, wanneer wij mediteren, wanneer we denken, die zon gaan beschouwen als het voortdurend zichzelf vernieuwend principe van licht en eeuwige kracht. Het is niet voor niets, dat wij spreken over lichte werelden, over het eeuwige licht, Hierin komt steeds weer tot uiting de oude binding van de mens met de zon.

En laten wij ook niet vergeten, dat de zon op zichzelf gelijktijdig goedertieren en wreed is. Het is dezelfde zon die de kersen doet bloeien in Japan, dezelfde zon die de aardappelen doet rijpen in Nederland, maar ook dezelfde zon die mensen doodt ergens in de Sahara. Het is dezelfde zon die mensen verteert en uitzuigt, tot zij droge geraamten zijn geworden en die leven scheidt op planeten.

En zo is God. God is niet alleen maar goedertieren, God is niet alleen maar wreed. God is, zoals de zon is, uit zichzelf Zichzelf hernieuwend. Een phoenix, die uit hetgeen Hij uit voortdurend Zichzelve hernieuwd beleeft. Het is niet aan ons om maatstaven te stellen. Want laat ons eerlijk zijn; de zon, die ons vaak zo wreed lijkt in het kleine, heeft in het grote het leven geschapen. Zonder deze zon zou er geen leven kunnen zijn.

En zo is het met God. God zal dingen doen, die voor ons onbegrijpelijk zijn. God kan voor de een voortdurend zegen, een voortdurend geluk zijn en voor de ander een wrede belasting. Maar dat ligt aan onszelf. Want wie zijn plaats in de zon op de juiste manier weet te kiezen, zal van de zon niets dan goed ervaren. Wie in zijn verhouding tot God de juiste plaats weet te vinden, zal van God niets dan goed ervaren. Maar wij moeten niet van te voren gaan stellen, dat het nu God is, Die altijd goed is. Neen, onze verhouding tot God is het, die God tot het goede voor ons maakt.

Je zou het zo kunnen zeggen; De liefde, die wij hebben voor God, is het die voor ons de goddelijke liefde merkbaar maakt. En als je zo redeneert, dan wordt die zon wel iets heel belangrijks. Niet omdat het toevallig een ster is (een kleine ster overigens en een onstabiele ster), die met een paar planeten door de ruimte zweeft tot het ogenblik, dat de Schepper alles weer terugroept tot het grote Oeratoom. Neen, die zon is voor ons belangrijk, omdat ze ons in zekere zin een beeld geeft van onze God.

En dan behoeven wij niet zo primitief die zon te aanbidden, zoals men vroeger heeft gedaan. Wij behoeven niet te roepen tot Re, tot Ammon, wij behoeven niet te denken over die zon als iets wat offers vraagt, maar wij moeten die zon zien als het zichzelf hernieuwend leven, waaruit het leven op aarde is ontstaan. Het beeld van God, Die uit Zich, door Zijn zijn alleen het leven instand houdt. De God, Die - als je de juiste relatie met Hem weet te vinden - vreugde, licht, goedheid en kracht is. Maar Die - wanneer je Hem verkeerd benadert - de wrede zon is, - de koperen ploert - zoals ze vroeger in de koloniën zeiden, die mensen doodt en uitdroogt en hen doet verlangen naar het duister om in te vluchten.

Daaraan is dan een lesje te verbinden. Denk niet te veel na over de technische processen van de zon, maar denk er heel goed over na hoe je in de zon je juiste plaats vindt. Denk er niet over na hoe God nu technisch in elkaar zit, hoe het in elkaar zit met de elkaar kruisende velden in het Al etc.; maar denk er over na hoe je je eigen relatie ten opzichte van je God zo gunstig kunt stellen, dat de krachten, die je van Hem altijd bereiken, voor jou a.h.w. vruchtbare krachten zijn, krachten van vreugde, van leven en van vernieuwing.

Dat is voor mij het belangrijkste, dat er in de zon te vinden is.

(Deze lezing komt in de plaats van het zondagmorgenverslag van 1 april, dat door een storing in het apparaat niet is geregistreerd. Red.)